

**آنچه متخصصان اطلاع رسانی درباره نوع چکیده
می گویند :
ایجاد زمینه ای مشترک با زبان شناسان [۱]**

مؤلفان: Chan Soon Keng and FPO Shou Boon, Schubert

مترجمان : محمد زره ساز - علیرضا اسفندیاری مقدم - محمد سوهانیان حقیقی [۲]

چکیده :

هدف این مقاله ، ایجاد انگیزه در زبان شناسان به منظور جهت گیری و برداشتی تازه نسبت به چکیده می باشد . بطور معمول ، زبان شناسان (LE) چکیده را بعنوان قسمت آغازین يك مقاله پژوهشی یا به عنوان قاصدي براي جلب مخاطب، تدریس می نمایند . همچنین ، به نویسندگان مبتدي کمک می نمایند تا به منظور نیل به چنین هدفی ، از لحاظ زبانی و بلاغی چکیده های قابل قبولی تولید نمایند .

در این مقاله، مرور نوشتاری بر اساس فعالیتهای متخصصان اطلاع رسانی (IE) که آثارشان بر ارتباط علمی و خدمات اطلاع رسانی تمرکز دارد ، نوشته شده است . همچنین ، علایق پژوهشی ایشان آشکار ساخته که در این رشته کیفیت افزوده ای برای چکیده که جانشین متن برای بازیابی اطلاعات می باشد ، مطلوب است . بحث مربوط به جانشینی متن در زمینه ای گسترده تر از سطح زبان شناختی و نوع آن می باشد . نتایج مقاله نشان دهنده آنست که چگونه زبان شناسان نقش تربیتی خود را در حوزه مطالعات اطلاع رسانی ایفا می کنند و زمینه های مشترکی را برای همکاری بوجود می آورند .

مقدمه :

این مقاله به فعالیت حرفه مندانشغول در زمینه تولید ، سازمان دهی ، انتقال ، ذخیره ، توزیع و فراهم آوری خدمات اطلاع رسانی می پردازد. این متخصصان برای فعالیت در محیط های غنی از اطلاعات مانند آموزش ، پژوهش ، امور مالی ، فناوری اطلاعات ، نشر و خدمات کتابداری تعلیم می بینند .

در ادامه این بحث از آنها با عنوان متخصصان اطلاع رسانی [۳] یاد می شود که با مباحثی مثل کمیت و کیفیت اطلاعات - که بصورت انبوه در نظامهای اطلاع رسانی جاری می باشد- و نحوه ارتباط و انتقال موثر و کارآی اطلاعات میان پدید آورندگان و کاربران سر و کار دارند . آنها در درون این بافت ، نقش مهمی را در برقراری ارتباطات علمی - که به چگونگی آگاهی رسانی و اشتراك دانش افراد در دنیای علم و آکادمیک مربوط می باشد - ایفا می کنند . بدین صورت ، اولویت نخست به فراهم آوری اطلاعات داده می شود که نیازهای کاربران را برآورده می سازد . مطالعاتی به منظور بررسی این مطلب که چگونه نظامهای اطلاع رسانی پرسشهای کاربران را بدرستی پاسخ می دهند انجام شده است . برخی از پرسشهای این مطالعات اینگونه اند که آیا اطلاعات ، در بردارنده ایده های تازه ای می باشد و یا آیا به افزایش و غنی سازی دانش موجود کمک می کند و آیا روایی و اعتبار در روش شناسی های مربوط به مطالعات و نتایج آنها وجود دارد ؟

هیلز (Hills , 1983) ارتباط علمی را به عنوان فرایند انتقال و تبادل اطلاعات توصیف می کند ؛ این فرایند شامل موارد زیر می باشد : پدید آورنده ، محقق و کاربر اطلاعات ، جوامع علمی برپا کننده کنفرانس ها ، ناشران ، خدمات کتابخانه ای - که اطلاعات را گردآوری ، سازماندهی ، ذخیره و فراهم آوری می نمایند- و محمل های الکترونیکی فراگیر و نوین اطلاعات . اساساً این ۶ مقوله ، به هم مربوط و وابسته اند و بطور مشترک ، مسئول ارتباطات یا « جریانهای اطلاعات » می باشند .

با این حال ، پژوهش صورت گرفته در مورد ارتباط علمی ، نشان می دهد که این جریان اطلاعات ، همیشه یکنواخت نبوده است . لورنز (Lorenz , 1969) ، تفاوت زبانی را مانعی با اهمیت در انتقال بین المللی اطلاعات میان اروپا و ایالات متحده

آمریکا معرفی می کند. اما به عقیده وی تا پیدایش رایانه ها در دهه ۱۹۶۰، اتفاق چندان مهمی برای غلبه بر مانع زبانی رخ نمی دهد. وی اینگونه نتیجه گیری می کند که " انتقال بین المللی، تنها می تواند بر نظامهای اطلاع رسانی قوی تکیه نماید". به دنبال پیدایش رایانه ها، ملت ها اطلاعات را مقوله بندی و زیر توصیف های کتابشناختی و سرعنوانهای موضوعی یا نمایه ها، تدوین نمودند و آنها را در راهنماها ذخیره کردند و اولین پایگاههای مربوط به چکیده های مقالات پژوهشی بوجود آمدند. بنابراین، در خلال دهه ۶۰ بود که برای نخستین بار، چکیده -که میان پدید آورندگان و کاربران نظامهای اطلاع رسانی گفتمان برقرار می سازد- جانشین مهمی برای متن گردید.

در سالهای اخیر، انتقال و تبادل اطلاعات از طریق رایانه ای شدن مبتنی بر فناوری پیشرفته [۴] گسترده تر و مناسب تر شده است و امروزه اطلاعات را می توان برای بازیابی موثر، به صورت تمام متن در قالب های الکترونیک ذخیره کرد. آیا این بدان معناست که پایگاههای چکیده ها در فرایند کشف دانش منسوخ و زائد خواهند شد؟ به این سوال تنی چند از متخصصان اطلاع رسانی (IE) پاسخ داده اند. لنکستر و پینتو (Lancaster, Pinto, 1999) بر این عقیده می باشند که چکیده ها هنوز خلاصه های مفیدی برای خوانندگان به شمار می آیند و در حقیقت متن های کامل اغلب جزئیاتی دارند که شناسایی موثر اطلاعات مهم و دقیق مدنظر مولف را تحت الشعاع قرار می دهند.

تنوپیر (Tenopir, 1985) نشان داد که مطالعه چکیده ها، در واقع، مقرون به صرفه است و کم اثر بخش تر از مطالعه متن کامل برای کشف دانش یا استخراج اطلاعات نمی باشد.

متخصصان اطلاع رسانی (IE) در مواجهه با مشکلات جاری مربوط به اضافه بار اطلاعات [۵]، هزینه های رو به افزایش انتشارات علمی و تخریب مستمر جریان های اطلاعاتی که زاده موانع زبانی است، بیشتر با کیفیت چکیده ها در ارتباط می باشند. در حقیقت، متخصصان اطلاع رسانی (IE)، بیشتر باید در مورد چکیده و نقش برجسته آن در فرایند ارتباط علمی اظهار نظر نمایند.

در اینجا، پرسشی در مورد نقش زبانشناسان (LE) با توجه به [فعالیت ایشان در امر] تدریس چکیده، مطرح می شود. آیا ما بعنوان زبان آموزان از آنچه متخصصان اطلاع رسانی (IE) راجع به چکیده در نظامهای اطلاع رسانی اظهار می دارند آگاهی داریم؟

آیا وجوه اشتراکی که دارای مفاهیم تربیتی و پژوهشی برای زبانشناسان باشد وجود دارد؟ زبانشناسان (LE) به یاد دارند که دهه ۱۹۶۰، شاهد تولد زبان انگلیسی برای اهداف خاص [۶] (زبان تخصصی) بود.

آموزش زبان تخصصی (ESP) روش تربیتی خود را بر این اصل که زبان برای ارتباط است، استوار می سازد و اگر فراگیران غیر بومی می خواستند رشته های تخصصی خود را به زبان انگلیسی احیا نمایند بهتر بود که به این محیط جدید روی آورند. البته به آنها می بایست زبان مربوط به قواعد بلاغی مناسب و مناسبیت های زبانی غریبه با رشته ای که بدان تعلق دارند، تدریس شود.

مثلاً فراگیر زبان تخصصی (ESP) باید چگونگی نوشتن یک مقاله پژوهشی را برای انتشاراتی که از سبک های زبانی خاص و قراردادهای اطلاع رسانی وضع شده توسط انجمن آن رشته، پیروی می کند یاد بگیرد.

بدنبال این آگاهی فرازنده، کنفرانسی راجع به ارتباطات در دهه ۸۰ به زبان انگلیسی برگزار گردید (Williams, 1984, Swales, Kirkman). بسیاری از مقالات کنفرانس، ارائه دهنده بینش های تربیتی درباره چگونگی تدریس ارتباطی [۷] زبان انگلیسی در این محیط بین رشته ای بودند. تعدادی از مطالعات، از طریق مشورت با متخصصان، زمینه اشتراکی میان آنها ایجاد کردند؛ دیگر مقالات، آموزش مهارت های مطالعه مثل یادداشت برداری و خلاصه سازی را پیشنهاد کردند. همچنین، سره گراها [۸] برای تدریس مقوله های خاص زبان از نوع [۹] استفاده کردند. اما تأکید کلی بر یافتن زمینه ای مشترک میان این دو چارچوب عملیاتی بود. متخصص زبان تخصصی (ESP) از یک سو به بررسی و درک مسائل اجتماعی - زبان شناختی یک رشته و برقراری ارتباط میان اعضای جامعه سخنگوی آن رشته (جامعه کارشناسان) [۱۰] می پردازد و از سوی دیگر، باید از تخصص زبان شناسی بهره برداری نماید و رویکردهای خاص را بر گزیند و دوره هایی را برای کاربران نهایی خود، یعنی نوآموزان، طرح ریزی نماید تا بطور کامل در فرایند ارتباط علمی به وظیفه خود عمل کرده باشد. بنابراین، متخصص زبانهای تخصصی (ESP) به شناخت این دو نیمه از حرفه منحصر به فرد خویش نیاز دارد.

مفاهیم تربیتی این رویکرد اجتماعی - زبان شناختی، پیامدهای پر دامنه ای را برای آموزش زبان تخصصی (ESP) به نویسندگان تازه کار داشته است. برای نمونه، در حوزه نگارش دانشگاهی، آموزش نحوه نگارش مقاله پژوهشی به نویسندگان نوآموز و مبتدی ضروری گردید. نویسندگان متفاوت زبان تخصصی (ESP)، به این ضرورت توجه کرده اند اما در این بین سواز (Swales, 1985, 1990)، بهاتیا (Bhatia, 1993) و ایوانز (Evans, 1986) موثرترین افراد در اشاعه این ضرورت هستند.

این سه نفر رویکرد تحلیل نوعی را در آموزش نظام مند نگارش پژوهشی به نویسندگان غیر بومی پیشنهاد کردند . آنها با شناسایی آثار خود به عنوان انواعی که ساختار های ریز و درشت قراردادی را در بردارند ، زمینه اشتراکی با رشته های موضوعی بوجود آوردند .

بنا به عقیده سواز (Swales, 1981) ، کلان ساختار يك مقاله پژوهشی ، شامل ساختار IMRAD می باشد ، یعنی مقدمه (I) ، روش شناسی (M) ، نتایج (R) و بحث یا بخش های نتیجه گیری (D) و هر بخش زیر ساختارهایی را در بر دارد که در قواعد مشخص زبان شناسی ، بیان می شوند . وی به مقدمه می پردازد و بنا به دیدگاه او ، نوشتن مقدمه در آموزش و پژوهش ، مساله ساز ترین بخش کلان ساختار يك مقاله پژوهشی است . بعدها ، پژوهش های بیشتر ، این رویکرد مشهور را که سواز آنرا تحلیل های انتقال [۱۱] نامید ، تایید نمودند . دیگران ، روش شناسی وی را در بخش بحث (D) بسط دادند (Evans , 1986) . عده ای روش شناسی سواز را به منظور مطالعه نوع چکیده انتخاب کردند (Meyer , 1990 / Keogh , 1994 / Santos , 1996 / Chan , Foo , 2000) .

این مطالعات ، عمدتاً " مبتنی بر تحلیل های نوعی پیکره های متنی بود . هدف اصلی ، تحلیل ساختارهای انتقال و مقایسه نتایج با پیشنهادات موجود در راهنماها و استانداردهای درسنامه ای و تعیین آنچه نویسندگان ، عملاً انجام می دهند بود . بنابر این ، با توجه به دیدگاه تربیتی ، زبان شناسان (LE) با آموزش ساختارهای اساسی و قواعد تولید چکیده ها با نویسندگان مبتدی در ارتباطند بدانگونه که بتوانند به آنها کمک نمایند تا سبک ارتباط علمی خود را پس از یادگیری این اصول پذیرفته شده [۱۲] قالب ریزی نمایند . بی شک ، این چشم انداز ، اهداف ارتباطی برنامه آموزشی زبان تخصصی (ESP) را کامل می کند. اما چکیده در رابطه با ارتباط اطلاعاتی موجود در نظام های اطلاع رسانی جاری عصر جدید نقش بیشتری را ایفا می کند . زبان شناسان (LE) باید نقش خویش را بعنوان عامل کارگشا در آموزش ارتباط بوسیله چکیده ها به نوآموزان بازآزمایی نمایند .

همانگونه که پیش از این ذکر شد ، این متخصصان به آموزش کیفیت منبع ، تاکید بیشتری داشته اند اما آیا به کیفیت های مربوط به فرایند و خدمات چکیده نویسی و دیدگاههای کاربر که دغدغه های عمده متخصصان اطلاع رسانی (IE) می باشند توجه نموده اند ؟ مقاله حاضر ، به منظور شناسایی این دیدگاهها ، متون را بررسی کرده و [بدین منظور] آنها را با دیدگاههای تربیتی زبان شناسان (LE) در مورد نوع چکیده مقایسه می کند .

هدف از مقاله ، ترسیم مفهیمی برای زبان شناسان (LE) به منظور مذاکره مجدد با متخصصان اطلاع رسانی درباره وجوه اشتراک موجود [و به کارگیری] مقیاس های مشترک در راستای آشناسازی چکیده نویسان تازه کار با نگارش جانشین های متنی موثر برای ارتباط علمی می باشد .

مرور نوشتار :

این مقاله ، نخست آثار مهم متخصصان اطلاع رسانی (IE) را بررسی می کند و به آنچه آنها در مورد جانشین گفته اند ، می پردازد . بررسی صورت گرفته ، دو گروه عمده از نویسندگان را شناسایی می کند . گروه نخست ، عبارتند از توصیه گران و ارائه دهندگان رهنمودهای چکیده نویسی ؛ یعنی نویسندگان مدارک موثر (که همان استانداردها می باشند) مانند (ANSI(1979), (ISO 214(1976)) و داورانی که مقالات نشریات و چکیده های کنفرانس ها را ارزیابی می کنند .

گروه دوم ، پژوهشگرانی می باشند که صحت و سقم معیارهای اولیه را تشخیص می دهند و کیفیت چکیده ها را ارزیابی می کنند .

در ادامه ، فعالیت این دو گروه ، بحث و جمع بندی می شود .

حرفه مندان کتابداری و نظام های اطلاع رسانی :

همانطور که اشاره شد ، پایگاههای مربوط به چکیده ها ، بخاطر نیاز به نظام مند کردن جریانهای اطلاعاتی در دهه ۱۹۶۰ پدید آمدند . چکیده ، معضل وفور اطلاعات را مرتفع می سازد

(Day , 1983) و همچنین اشاعه موثر و سریع اطلاعات جدید را تسهیل می نماید . این امر سبب افزایش تقاضا برای خدمات چکیده نویسی گردید ، زیرا تمامی مدارک ، به تنهایی با چکیده های خود کامل نمی شدند و با وجود اینکه چکیده هایی به انضمام مدارک وجود داشت اما احساس گردید که بیشتر چکیده های مولف از کیفیت مطلوبی برخوردار نیستند (Borko ; Bernier, 1975) .

تاریخچه تالیف	ویژگی ها	اهداف و کاربردها	قواعد نگارش چکیده ها
رابرت کالیسون (۱۹۷۱) " چکیده ها و خدمات چکیده نویسی " بعد از نخستین سمینار در زمینه چکیده ها و خدمات چکیده نویسی در ۱۹۶۹ .	بازنمونی موجز از کار مولف در پیروی از نظم کل مدرك ، درای استقلال ، بدون سوگیری و خوانا ، برخوردار از طولی مناسب برای رساندن منظور نویسنده	شاخصی برای ارتباط محققانه در زمینه ای خاص . وسیله مستند سازی برای گردش اطلاعات . کمک به خواننده برای تصمیم گیری در مورد خواندن متن کامل .	متن اصلی چندین بار مطالعه اطلاعات گزیده به وسیله یادداشت استخراج شود . شرح کامل متن نوشته شود . در زمانها ، سبک و روش چکیده نو، انعطاف پذیری مورد نظر باشد نویس بایستی بدور از تعصب، و بر دانش چکیده نویسی و موضوع خاص نظر باشد.
هارولد بورکو و کارلس برنیر (۱۹۷۵) " روشها و مفاهیم چکیده نویسی " ۱۹۶۹ جمع آورده رهنمودهای ۱۳۰ نویسنده ؛ یافتن معیارهای استاندارد برای محتوای چکیده ها	بازآرایی اطلاعات به شکل مختصر تر	استمرار بخشیدن به پیشرفت دانش . صرفه جویی در زمان ، گسترش دامنه مطالعه ، بهبود همگون سازی و یکپارچگی اطلاعات ؛ کمک به استفاده کننده برای مطالعه بیشتر و تسهیل جستجوی متون . کمک به نمایه سازی . کمک به تهیه کتابشناسی ها و نقد و بررسی ها .	ارائه اطلاعات به شکلی موجز و تنها داده های برجسته استخراج استفاده از نشان ها و اختد استاندارد . علائم غیر استاندارد توضیح داده شود . تاکید بر اختصار و وضوح برای نیل به خوانایی .
جنیفر راولی (۱۹۸۲) " چکیده نویسی و نمایه سازی " برای آموزش خدمات چکیده نویسی به چکیده نویسان	محتوا : هدف از مطالعه ، روش مورد استفاده ، تحصیل نتایج ، ترسیم نتیجه گیری ها و یافته های ضمنی در صورت امکان سبک : اهمیت اختصار و وضوح . ارائه بیشترین محتوا در کمترین حجم .	جانشینی ؛ صرفه جویی در وقت و هزینه استفاده کننده و تهیه کننده اطلاعات	چهار مرحله طرح : بخشهای مختلف متن چندین بار شود ؛ انجام یادداشت برداری ؛ پیش نویس ؛ بازنگری در پیش نویس ؛ لحاظ استفاده از زبان صحیح مناسب . متن اصلی ، نیازهای استفاده انتظارات سازمان چکیده نویس را سازد . شروع متن با جمله ای محتوا نما . پیچیده نکردن جملات يك پاراگراف . استفاده از عبارات صریح ؛ افعال ، برای روش ها .
دونالد کلیولند و آنال کلیولند (۱۹۸۳) " مقدمه ای بر نمایه سازی و چکیده نویسی "	انطباق ساختار مند با استانداردهای موسسه استانداردهای ملی آمریکا . خود بسندگی و قابل فهم بودن . یکدستی و اهمیت ساختار در ارائه	چکیده ها به شخص در مورد تصمیم گیری میزان ربط متن کامل کمک می کنند .	محدودیت های مورد ملاحظه : هزینه زمان و تولید . ارزش محتوا . اعتبار نشر ، علایق خوانندگان / کار، چکیده بایستی ارجاعی کامل و ص عنوان و کلید واژه ها باشد .

<p>تحليل محتوا براي خلق يك جانشير يادداشت برداري و نگارش پيش نو حذف مقدمه ، جزئيات روش تح كارهاي آينده . ذكر جمله محتوا نما مهم مي باشا</p>		<p>بازنموني كامل و برابر با مدرک اصلي به لحاظ منطقي .</p>	
---	--	---	--

اين روند، متخصصان خدمات كتابخانه اي و نظام هاي اطلاع رساني را بر آن داشت تا به تجويز توصيه ها و قواعدي براي نگارش چكيده هايي كه بتوانند اين نقش جايگزيني را به انجام برسانند برآيند . هر چند در آثار آنها چكيده نويسي حرفه اي مد نظر بود، ليكن در مطالب آنان چكيده نويسان مولف ترجيح داده مي شوند. از جمله نخستين نويسندگان كه در زمينه نمايه سازي و چكيده نويسي نقش داشتند :

كاليسون (Collison, 1971) ، بوركو و برنير (Boroko ; Bernier, 1975) ، راولي (Roweley, 1982) و كليولند و كليولند (Cleveland ; Cleveland, 1983) مي باشند كه در جدول شماره يك آثار آنها به طور خلاصه نشان داده شده است . در آثار اوليه رابرت كاليسون (Collison, 1971) مفهوم چكيده به عنوان ابزار مستند سازي براي كشف دانش نشان داده شد و ويژگي ها و قواعد نگارش آن مورد بحث قرار گرفت . از نظر بيان فايده جانشيني چكيده ، كاليسون خاطر نشان مي كند كه استقلال مدرک با اهميت مي باشد ؛ اما تاكيد مي كند در برآيند چكيده؛ عامل مهمتر ، ارائه بازنموني صحيح از كل متن بدون سوگيري مي باشد .

بعد از آن ، بوركو و برنير (Boroko ; Bernier, 1975) مجموعه اي از کاربردها و قواعد منسجم درباره چكيده را از نتايج پژوهش خود در مورد آموزش نويسندگان استخراج كردند . آنها اين نکته را افزودند كه اگر چكيده ها از مقالات زبان ديگري ترجمه شوند ، خواهند توانست گردش وسيع تر اطلاعات را ارتقا بخشند ؛ امري كه در غير اينصورت ممكن نخواهد شد . بوركو و برنير همچنين نوشتند كه موسسات چكيده نويسي و نمايه سازي در زنجيره ارتباطي ميان نويسنده و خوانندگان يا استفاده كنندگان نهائي اثر، حلقه اتصال مهمي به شمار مي آيند . اين موسسات ارائه دهنده خدمات رديف دوم بوده و پوشش منسجمي را در زمينه مورد نظر با ثبات اطلاعات جديد در زمان انتشار اثر از طريق نمايه سازي آن ارائه مي دهند، و بدين ترتيب موجب تسريع دسترس پذيري و ذخيره آن براي استفاده كننده بعدي در قالب پايفاهاي چكيده نامه مي شوند .

در ۱۹۸۲ جنيفر راولي با كتاب خود « چكيده نويسي و نمايه سازي » به جمع اين نويسندگان پيوست . هدف اصلي او تربيت چكيده نويسان حرفه اي بود. او طرحي چهار مرحله اي براي چكيده نويسي ارائه كرد، اما تاكيد كرد كه تكيه بر سبك، طول يا محتواي چكيده هيچ يك به تنهائي صحيح نيست، بلكه مهمترين معيار براي سبك و محتواي چكيده ، اطمينان از ارائه حداكثر محتوا در كمترين حجم ممكن است.

كليولند و كليولند نيز در مدت زمان كوتاهي بعد از آن با انتشار كتاب خود در ۱۹۸۲ به بسط شيوه ها و روش هاي چكيده نويسي پرداختند . آنها متذكر شدند كه چكيده نويسان حرفه اي با محدوديت هاي هزينه به لحاظ زمان و توليد، محتوا به لحاظ ارزش نوشتن و اشاعه پژوهش ، منابع انتشاراتي در صورتي كه انتشارات مناسب براي چكيده نويسي همواره مورد توجه باشد و علائق استفاده كننده سر و كار دارند . بر پايه چهار محدوديت فوق، چكيده نويسان حرفه اي بايستي از قواعد چكيده نويسي كه در جدول يك نشان داده شده است پيروي كنند .

بخشي از اين ويژگي هاي بارز كه در جدول يك برجسته شده است ، نشان مي دهد كه خدمات چكيده نويسي حرفه اي عموماً "نكات مشابهي را در مورد تعريف ، هدف ، استفاده ها و كاركردهاي چكيده در فرايند ارتباط اطلاعاتي ميان توليد كننده و استفاده كننده بيان کرده اند . همچنين توصيه ها و توصيفات مشابهي را در مورد متن جانشين ارائه داده اند. با اين حال عامل اساسي در همه چكيده ها ارزيايي استفاده كنندگان مي باشد . كتاب لنكستر « چكيده نويسي و نمايه سازي : نظريه و عمل » (Lancaster, 1991) ، خلاصه اي از اين مباحث را به ويژه زماني كه از آثار نويسندگان پيشين بهره مي گيرد ، نشان مي دهد .

زماني كه لنكستر خصوصيات يك چكيده خوب را در اختصار ، صحت و وضوح خلاصه مي كند بيشتر همان نظرات نويسندگان پيشين خود را منعكس مي سازد . او همچنين مشابه ديگران توصيه مي كند كه چكيده بايستي خود بسنده باشد ، در برگيرنده اطلاعات جديد و جالب باشد ، بر روي يافته هاي نويسنده تمرکز كند و آن را به سبكي نشان دهد كه

در آن از اختصارات مبهم و نامفهوم اجتناب شود. در عین حال او معتقد است که استفاده از فعل های معلوم در برابر افعال مجهول مربوط به سبک می باشد و نایستی به نویسنده تحمیل شود، هر چند نسبت به منطق استفاده از زمان گذشته در روشهای بحث و زمان حال برای بیان جمع بندی و نتیجه گیری پایند است . او موافق است که چکیده بایستی با یک جمله محتوانما شروع شود ، چرا که این « توصیه ای مطمئن تر » خواهد بود . او با دیگران موافق است که محتوای یک چکیده به نوع سیاست سازمان چکیده نویسی کننده و ماهیت مدرک اصلی بستگی خواهد داشت . در حالی که برای طول چکیده ما بین ۱۰۰ تا ۲۵۰ کلمه را پیشنهاد می کند، در عین حال می پذیرد که این مطلب همچنین به طول مدرک اصلی ، مضمون موضوع ، اهمیت آن ، امکان دستیابی فیزیکی اثر و دسترس پذیری آن وابسته است . وی با بارکو و برنیر و کلیوند موافق است که چکیده بایستی از یک پاراگراف تشکیل شده باشد و ذکر موضوعات فرعی متن، غیر ضروری است . همچون دیگران معیار درجه اول لنکستر در مورد یک چکیده آن است که تا چه میزان به برآورده شدن نیازهای استفاده کننده کمک می کند . برای مثال آیا چکیده به خواننده اجازه می دهد تا نسبت به انتخاب مقاله در رابطه با علائق مورد نظرش تصمیم گیری نماید ؟ بدین لحاظ مهارت چکیده نویس بسیار مهم است ، این که چکیده نویس- چه نویسنده اثر باشد یا متخصص موضوعی و یا چکیده نویس حرفه ای- می بایست تا حدی نسبت به زمینه موضوعی مورد مطالعه اش اشراف داشته باشد و در نگارش و ویرایش و توانایی در خواندن و فهم و نشان دادن نکات برجسته مهارت داشته باشد . مهمترین معیار هایی که بایستی در نظر گرفته شود عبارتند از اینکه :

" آیا نکات عمده مدرک در چکیده آورده شده است ؟

آیا این نکات به طور صحیح ، موجز و به دور از ابهام بیان شده است ؟ "

سرانجام اینکه، نام ادوارد اتی کرمینس (Cermmins, 1996) را نایستی فراموش کرد . وی از جمله پر استناد ترین افراد در زمینه چکیده و چکیده نویسی است و کتاب او با عنوان « هنر چکیده نویسی » به طور مستمر برای آموزش مهارت چکیده نویسی و ویرایش و روزآمد شده است. علاقه او، توصیه به چکیده نویسان برای تمرکز بر روی مهارت های تحلیلی و انتقادی خواندن و گزینش اطلاعات در مدرک اصلی برای نتیجه گیری و جمع بندی است . او دستیابی به هنر چکیده نویسی را در نتیجه مطالعه وسیع ، تفکر ، نگارش ، ویرایش و مهارت های بازنگری به منظور نیل به چکیده ای مختصر ، منسجم و منقح می داند.

موسسه های استانداردسازی

از تاثیر گذارترین موسسات استاندارد که کار ارائه معیارهای پذیرفته شده و شناخته شده از نظر بین المللی را برای تولید چکیده ها به منظور ارتباط میان پژوهشگران بر عهده گرفته اند ، موسسه استاندارد ملی آمریکا موسوم به ANSI Z39.14-1979 و استاندارد بین المللی (E) ISO 214:1976) می باشد . هر دو استاندارد تقریباً در تعریف چکیده اتفاق نظر دارند . برای مثال ، استاندارد بین المللی (E) ISO 214:1976) چکیده را چنین تعریف کرده است :

« ... باز نمونی صحیح و مختصر از محتوای یک مدرک بدون افزودن تفسیر یا انتقاد و بدون سوگیری نسبت به نویسنده اثر . یک چکیده بایستی آگاهی بخش باشد . چکیده های آگاهی بخش به ویژه برای توصیف متون آثار تجربی و مدارک اختصاص یافته به موضوعی خاص مناسبند . »

هر دو استاندارد، رهنمودهایی را برای آماده سازی و ارائه چکیده ها ارائه می دهند ، آنها معتقدند که هدف اصلی چکیده ها کمک به خوانندگان برای شناسایی محتویات اصلی یک اثر به طور سریع و صحیح ، تعیین میزان ارتباط آن با علائق خوانندگان و تصمیم گیری در مورد مطالعه کامل مدرک یا عدم مطالعه آن می باشد . همچنین روشن می سازند که چکیده ها عمدتاً در مجلات ، رساله ها یا پایان نامه ها ، تک نگاشت ها ، خلاصه مذاکرات و جزوات یافت می شوند ؛ و راهنمایی هایی درباره نحوه ارائه و سبک چکیده ارائه می دهند . خلاصه ای از استاندارد توصیه شده برای چکیده نویسی در جدول شماره دو نشان داده شده است .

جدول ۲ : استانداردهای چکیده ها و چکیده نویسی

فرایند :	ساختار :
قواعد توصیه شده برای نگارش چکیده ها	قراردادهای اطلاع رسانی
☐ با جمله شروع می شود که در بر گیرنده موضوع اصلی رساله است .	☐ پیش زمینه (ANSI)
☐ نوشتن چکیده در یک پاراگراف ، بیشتر از یک پاراگراف برای گزارش های طولانی و رساله ها .	☐ هدف : دامنه و واقعیت ها

□ رویش : فنون یا راهبردها	□ جملات کامل نوشته شود .
□ نتایج : بیان یافته ها به طور موجز	□ کلید واژه ها برای نمایه سازی در صورت امکان در ادامه آورده شود .
□ جمع بندی : تفسیر نتایج . این می تواند شامل توصیه ها ، ارزیابی ها ، روابط تازه و پذیرش یا رد فرضیه ها باشد .	□ تا حد ممکن از ضمیر سوم شخص استفاده شود . □ در حد امکان از افعال زمان حال استفاده شود .
□ سایر اطلاعات : یافته های ضمنی ، در راستای هدف اصلی مدرک نایستی توجه را از موضوع اصلی باز دارد .	□ از بکار بردن علائم ، اختصارات و واژه های ناآشنا پرهیز شود ، یا در ابتدا تعریف گردد . □ تنها در صورتی اقلام غیر متنی را در برگیرد که برای اختصار و روشن کردن موضوع لازم باشد.

رهنمود های مجله موسسه مهندسان برق و الکترونیک (IEEE) برای نویسندگان چکیده ها

دسته دیگری از نویسندگانی که توصیه هایی در تولید و ارائه چکیده ها ارائه می دهند سازمان دهندگان کنفرانس ها و شوراهای سردبیری مجلات می باشند. اگر چه آنها ممکن است مانند نویسندگانی که بیشتر مورد بحث واقع شد در ارائه رهنمودهایشان برای چکیده نویسی از انسجام برخوردار نباشند ، با این حال نفوذ زیادی را به عنوان مجاری ارتباطات پژوهشی حفظ کرده اند . یکی از این انجمن های علمی در این جا مورد بحث قرار می گیرد. موسسه مهندسان برق و الکترونیک (IEEE) موسسه ای حرفه ای است که در دهه ۱۹۵۰ برای تدوین پژوهش ها و برقراری و حفظ ارتباط میان فعالیت های دانشگاهی مهندسان برق و الکترونیک تاسیس گردید . چندین انجمن تحت این عنوان فعالیت می کنند که انجمن رایانه نیز یکی از آنها می باشد . این انجمن که تسهیلات لازم را برای فعالیت های دانشگاهی و تحقیقاتی مهندسان و حرفه مندان رایانه یا در زمینه رشته های مرتبط با رایانه فراهم می آورد از شان و منزلت بالایی برخوردار است و به منظور حفظ کیفیت بالا در مقالات تحقیقاتی پذیرفته شده برای کنفرانس ها و انتشارات خود، استانداردهای بالایی را در نظر گرفته است. قابل ذکر است که در نتیجه رشد و توسعه سریع این انجمن ، گروههای موضوعی تخصصی متنوعی تشکیل شده است که فعالانه در فرآیند ارتباطات پژوهشی مشارکت دارند . فعالیتهای انتشاراتی آنها همگی به وسیله خلاصه مذاکرات IEEE بیان شده است . آنها به نویسندگان، راهنمایی های مشابهی را جهت آماده ساختن مقالات و رهنمودهایی برای نوشتن چکیده هایی که در حد مورد انتظار مختصر باشد ، ارائه می دهند . نمونه ای از این رهنمودها در خلاصه مذاکرات IEEE درباره پردازش صوتی و سخنرانی نشان داده شده است. نشریه انجمن پردازش پیام IEEE برای مقالات قاعده مند توصیه می کند .

" ... يك چکیده به بیش از حدود ۲۰۰ واژه نیازی ندارد . چکیده نه تنها بایستی حوزه مقاله را نشان دهد ، بلکه بایستی همچنین نتیجه گیری های مولف را خلاصه نماید به طوری که چکیده به تنهایی برای نظام های ارزیابی اطلاعات مفید واقع شود . "

همانگونه که بیشتر عنوان گردید نویسندگان زیادی ویژگی های يك چکیده خوب را معرفی کرده اند ، اما کمتر به بررسی اندازه های کیفی چکیده ها پرداخته اند . يك دلیل آن می تواند فقدان مجموعه واحدی از معیار ها برای اندازه گیری کیفیت باشد . بخش بعد به ردیابی آثاری به منظور اثبات برخی از ویژگیهای مطلوب که به وسیله نخستین گروه متخصصان اطلاع رسانی شناسایی شده است ، می پردازد . با این حال در ابتدا موضوع کیفیت مورد بحث قرار خواهد گرفت .

معمولاً کیفیت می تواند از جنبه های مختلف بررسی شود و هر جنبه، مجموعه معیارهای داوری متفاوتی را می طلبد . (Lancaster; Pinto, 1999) برای مثال در صورتی که به اندازه گیری کیفیت از جنبه پردازش پردازشیم قضاوت ما بر استانداردها ، قواعد یا معیارهای چکیده نویسی مبتنی خواهد بود و ملاحظات جامعیت ، صحت ، خوانایی / انسجام و هزینه در فرآیند تولید چکیده اهمیت بیشتری خواهد یافت .

جامعیت به این که تا چه اندازه چکیده در عین رعایت اختصار ، بازنمونی صحیح از مدرک اصلی از نظر انگاره ها ، نتیجه گیری و نظایر آن است ، بستگی دارد . صحت به این که تا چه حد چکیده بطور صحیح، بازنمونی از متن اصلی را ارائه داده است ، مرتبط است . مشکلات مربوط به صحت ممکن است از فهم نادرست محتوای اصلی یا اشتباه در انتقال اطلاعات از

متن اصلي ناشي شود. اين امر در صورتي كه چكيده نويس از ضعف زبان شناختي برخوردار باشد كاملا" محتمل است .
 خوانايي به وسيله توانايي چكيده نويس در بيان چكيده به روشي فشرده و دقيق تعيين مي شود . يکپارچگي يا انسجام
 با خوانايي در ارتباط است اما در اين مورد تمرکز بر روي نشان دادن پيوند ميان انگاره ها در چكيده مي باشد .

جدول ۳ : ویژگیهای کیفی مربوط به رویکردهای مختلف در چکیده و چکیده نویسی

الف . رویکرد پردازشي	ج . رویکرد خدماتي
<ul style="list-style-type: none"> • جامعیت • صحت • خوانايي • انسجام / پيوستگي / مسائل زبانشناختي • هزینه (معنوي) 	<ul style="list-style-type: none"> • رضایت کاربر • هزینه- بهره وري
ب . رویکرد توليدي	د . رویکرد کاربر مدارانه
<ul style="list-style-type: none"> • استحکام • ایجاز • هزینه 	<ul style="list-style-type: none"> • هزینه • ارزش
ه . رویکرد توليدي / پردازشي	
<ul style="list-style-type: none"> • انبوهي • هزینه 	

آنچه در ابتدا درباره موضوع کیفیت چکیده مطرح می شد به شکل پیشنهادهاي تحقیق نشده بود ، لیکن برخی از این
 پیشنهادها بتدریج به کار گرفته شد . از موضوعات مورد علاقه ، ارزیابی قابلیت يك چكيده براي پيش بيني ارتباط يك مدرک
 با يك نیاز اطلاعاتی ویژه بود .: (Saracevic, 1969 ; Thompson, 1973) . ساراسویک پژوهش خود را درباره بیست و دو
 کاربری انجام داد که نود و نه پرسش خود را به نظامهای ارزیابی اطلاعات تجربی ارائه داده و در پاسخ ۱۰۸۶ مدرک
 (نخست عنوان ، سپس چکیده و در نهایت تمام متن) دریافت کرده بودند . در این پژوهش توانایی کاربران برای تشخیص
 ربط از اشکال موجز به نسبت قضاوت از طریق تمام متن بررسی گردید . نتایج پژوهش نشان داد که بازنمونههای مختلف
 مدارک بطور معناداری بر قضاوت ربط کاربران تاثیر می گذارد . به نظر می رسد که کاربران از اشکال کوتاهتر، عدم ربط را
 ساده تر از ربط تشخیص می دهند و قضاوت از طریق چکیده ها بر قضاوت از طریق عناوین مرجح است .

بیشترین مطالعات مربوط به مسائل زبان شناسی به منظور ارزیابی خوانایی چکیده با استفاده از فرمولهای خوانایی ،
 مقیاسهای ادراکی و یا هر دو صورت پذیرفته است . درونبرگر و کویتز (Dronberger ; Kowitz, 1975) و تنویپر و ژاسکو
 (Tenopir ; Jacso, 1993) از جمله محققان در این زمینه می باشند . درونبرگر و کویتز معتقدند که سنجش خوانایی
 چکیده ها يك جنبه از نظام اطلاعاتی را ارزیابی می کند . آنها چکیده های منتشر شده توسط موسسه پژوهش در
 آموزش و پرورش (RIE) و مدارک تمام متن ذخیره شده در مرکز اطلاع رسانی منابع آموزشی (ERIC) را بررسی
 نمودند . فرضیه آنها این بود که چکیده ها ساده تر از مدارک اصلي مطالعه می شوند . نتایج پژوهش نشان داد که سطح
 خوانایی چکیده ها با توجه به ماهیت موجز ؛ اطلاعات خلاصه شده یا تراکم زیاد اطلاعات آنها و شاید دارا بودن عبارات
 دقیق و موجز بطور معنا داری از سطح خوانایی مدارک اصلي بالاتر می باشد . همچنین نتیجه گیری شد که سنجش
 خوانایی ، تکنیک مفیدی را برای ارزیابی چکیده ها فراهم می آورد. پس از آن تنویپر و ژاسکو (Tenopir ; Jacso, 1993)
 پژوهشی را برای سنجش کیفیت چکیده ها و معیار سازگاری سبک و خوانایی تا حدی با توجه به استاندارد ANSI ، و
 یکپارچگی و جامعیت چکیده انجام دادند . آنها همچنین برای تجزیه و تحلیل متون ماشین خوان از قواعد دستور زبان
 استفاده نمودند. آنها دریافتند که افعال مجهول ، حروف اضافه ، جملات بسیار در يك پاراگراف ؛ لغات بسیار در يك جمله و
 هجاهای بسیار در يك لغت سطح خوانایی را کاهش می دهند . معیارهای اتخاذ شده توسط ANSI به منظور سنجش
 جنبه های مختلف چکیده ها بکار گرفته شدند و نتیجه گیری شد که سنجش جامعیت به دلیل نیازهای فردی کاربران
 بسهولت انجام نمی شود . پژوهش همچنین نشان داد که سنجشهای عام و عینی مربوط به کیفیت چکیده ها از جنبه
 های ذهنی سنجش کیفیت، مشکلات کمتری پدید می آورند.

سلیگر و میر (Salager ; Meyer, 1999) رویکرد زبانشناختی دیگری را مطالعه نمودند . آنها نمونه ای از چکیده های
 پزشکی را از دیدگاه زبانشناختی بررسی نمودند و ساختار بندي ضعيف ، ارتباطات ضعيف و عدم بیان هدف را در این
 چکیده ها مشاهده نمودند . این مشکلات زبانشناختی سبب ناکارآمدی چکیده ها در ارتباطات علمی می شود .

به منظور هر چه روزآمد تر کردن بحث ، مطالعه لنکستر و پینتو (Lancaster; Pinto, 1999) را بررسی می کنیم . آنها مطالعه خود را بر اساس سطوح و نگرشهای مختلف مربوط به کیفیت چکیده ها (جدول ۲) انجام دادند. آنها سپس این ویژگیهای کیفی مربوط به چکیده های تهیه شده توسط بشر را با چکیده های تهیه شده توسط رایانه مطابقت دادند و کاربر انسانی برای ارزشیابی مورد توجه قرار گرفت . نتیجه آن شد که اگر چه رایانه قابلیت دسترس پذیری گسترده ای را برای تمام متنها در شکل الکترونیکی فراهم کرده است ، لیکن این موضوع ارزش چکیده های تهیه شده توسط انسان را در اکتشاف دانش بنا به دلایل زیر کاهش نمی دهد . چکیده رایانه ای یا در حقیقت خلاصه سازی متن خلاصه های خوبی را برای اهداف کاوش پدید می آورد ولی به خواننده چکیده های باکیفیتی که دارای جامعیت ، دقت ، خوانایی ، پیوستگی و کارایی هزینه می باشند را نمی دهند . از این مطالعات مشخص گردید که مسائل خوانائی متخصصان اطلاع رسانی (IE) با مسائل زبانشناختی در ارتباط نزدیک می باشند و زبانشناسان (LE) زمینه های مشترکی را برای همکاری نزدیکی پدید می آورند .

ایجاد زمینه ای مشترک

مقاله در مقدمه بیان داشت که کارشناسان زبان و معلمان زبان تخصصی (ES) بر آن بودند که نویسندگان مبتدی را به منظور تهیه چکیده های قابل قبول از لحاظ زبانی و ساختاری برای سخنرانی در جلسات کارشناسان رشته آموزش دهند . بدون شك این رویکرد اهداف برنامه درسی زبان تخصصی (ESP) را برآورده می سازد و نویسندگان حوزه اطلاع رسانی به این باور می رسند که مهارت زبانی عامل مهمی برای حفظ کیفیت چکیده ها مانند بازنمون دقیق مدرک اصلی ، خوانایی و ایجاز می باشد .

بهر حال ، هدف فعلی ترغیب متخصصان زبانشناختی به اتخاذ رویکردی دیگر در قبال چکیده می باشد (چنین بنظر می آید که این رویکردها نباید بویژه در متن فناوری اطلاعاتی جاری مورد غفلت واقع شود) . بنابراین با توجه به این نوشته های متخصصان اطلاع رسانی چه زمینه مشترک گسترده تری می تواند ایجاد شود و چگونه می تواند برای تعلیم زبان تخصصی (ESP) مورد بهره برداری قرار بگیرد ؟

جدول ۴ ادراکات اصلی کارشناسان اطلاع رسانی را از يك سو و کارشناسان زبانشناسی را از سوی دیگر خلاصه می کند . هدف آنست که حوزه های مربوط به موضوع چکیده - که تاکنون کارشناسان زبانشناسی بر آن تمرکز نکرده اند- شناسایی و نحوه آموزش مؤثرتر و روزآمدتر کارکرد ارتباطی چکیده توسط آموزشگران زبان تخصصی (ESP) بیان شود .

جدول ۴ : رویکردهای دو گروه کارشناس درباره نوع چکیده

کارشناسان اطلاع رسانی	کارشناسان زبانشناسی
۱- گرایش عام	۱- گرایش به آموزش نویسندگان
۲- تمرکز بر چکیده نویسی حرفه ای	۲- تمرکز بر چکیده های تهیه شده توسط نویسنده های اصلی ؛ حرفه شخصی برای نگارش
۳- چکیده به منزله ابزار مستند سازی در نظامهای اطلاعاتی	۳- چکیده برای مخاطبان مشخص
۴- چکیده ابزاری برای کشف دانش است	۴- چکیده به منزله ابزاری برای آموزش مهارتهای نگارش ؛ خلاصه نویسی ؛ کوتاه نویسی و دقت
۵- فرآیند چکیده نویسی، الگوی حرفه ای	۵- فرآیند نگارش چکیده که از رویکرد صحت زبانی و ساختاری بررسی می شود
۶- علاقه پژوهشی درباره مشخص نمودن عوامل کیفی يك چکیده از رویکردهای مختلف	۶- علاقه پژوهشی درباره کیفیت قضاوت شده از دیدگاه زبانشناختی و نوع

نخستین تفاوت ادراکی مهم میان دو گروه در موقعیت یابی ۱۲ چکیده می باشد . کارشناسان اطلاع رسانی به چکیده بعنوان يك ابزار عام برای ارتباط مناسب تر علمی می نگرند . چکیده نقش میانجی را میان کاوشگر اطلاعات و انبوه اطلاعات خارجی بازی می کند . چکیده همچنین دلیل قابل دسترس بودن پایگاههای اطلاعاتی آن در سطح عام باید شامل اطلاعات ناسوگیرانه باشد و تنها تفکرات اصلی نویسنده را به شکلی دقیق ، جامع و خلاصه بیان دارد تا قابلیت اعتماد دهی به آن افزایش یابد . عبارت دیگر ، آموزشگران زبانی به چکیده نویسی از جایگاه انگیزشی برای آموزشگران نویسندگی توجه می کنند . چکیده ؛ متن خلاصه شده ای از کل مدرک است که کل مدرک را مرور می نماید . چکیده در حقیقت يك پیش نمایش متن برای خوانندگان می باشد . (Swales, 1990)

بهمین خاطر نویسندگان اغلب تلاش می‌کنند که برای جلب نظر خوانندگان چکیده خود را جذاب بنویسند. اگر چه این گرایش نمی‌تواند اغراق آمیز باشد، لیکن عنوان گردید که آموزشگران زبان تخصصی (ESP) نویسندگان را به ارائه نوشته‌های خود در قالب خدمات اطلاع‌رسانی عام با در نظر گرفتن کیفیاتی همچون بازنمون، جامعیت و واقع‌گرایی ترغیب می‌کنند.

نکته بعدی اینکه کارشناسان کتابداری و اطلاع‌رسانی بر خدمات چکیده نویسی حرفه‌ای متمرکز شده‌اند. در کتابهای آنها ویژگیهای ثابت چکیده‌های موثر، شناسایی و منافع استفاده و نگارش متن جانشین برای کاربران تشریح شده است و با بیان آموزشی و کاربردی قواعد پردازشی سخت؛ دشواری فرآیند چکیده نویسی توجیه گردیده است. (شکل یک) از این دیدگاه چکیده نویسان باید دانشهای چکیده نویسی را همگام با تخصص مداری در حوزه موضوعی متن آماده برای چکیده نگاری داشته باشند. نتیجه؛ هزینه بالای چکیده می‌باشد.

یک راه حل برای این مشکل رجوع به چکیده‌های مولفین می‌باشد ولی متأسفانه چکیده‌های مولفین اغلب فاقد کیفیت بوده و بیشتر مؤلفین نیز با اصول چکیده نویسی ناآشنا می‌باشند. ایجاد زمینه‌ای مشترک در این جنبه از حرفه‌ای‌گری، تنها نگرش آموزشگران زبان تخصصی (ESP) را توسعه می‌دهد و آنها را در هدایت آموزشگران نویسندگی نه تنها در آموزش فرآیند چکیده نویسی بعنوان تمرین خلاصه نویسی بلکه در پذیرش نگرش خواهنده نزدیکی به معیارهای بین‌المللی ترغیب می‌کند. چنانچه نویسندگان چکیده‌های باکیفیت بالا تولید کنند نظامهای اطلاعاتی قادر به صرفه‌جویی در مقادیر زیادی پول، زمان و بطور کلی هزینه‌های معنوی خواهند بود.

در محیطهای اطلاعاتی غنی و نظامهای خدماتی اطلاعاتی؛ چکیده بعنوان یک ابزار مستند سازی برای کشف موثر دانش عمل می‌کند. این متن خلاصه شده، شامل اطلاعات فشرده‌ای می‌باشد که به شکلی موجز و روشن (بدون ابهام) بیان شده است. همچنین چکیده دارای کلیدواژه‌هایی از متن می‌باشد که می‌توانند در حین کاوش اطلاعات نمایه سازی شوند. قالب چکیده بعنوان ابزار مستند سازی شامل ابرداده‌هایی همچون عنوان، مولف، سازمان، تاریخ، منابع استنادی و کلیدواژه‌های توصیفگر برای نظامهای کاوش اطلاعات می‌باشد. با در نظر گرفتن این تأثیر، سودمند است که آموزشگران زبان تخصصی (ESP) به شاگردان خود آموزش دهند که اطلاعاتی را انتخاب کنند که قابلیت عمل بعنوان کلیدواژه‌ها را داشته باشند و با گنجاندن این داده‌های مرجع در چکیده تلاش کنند که به کیفیت چکیده‌های حرفه‌ای نزدیک شوند.

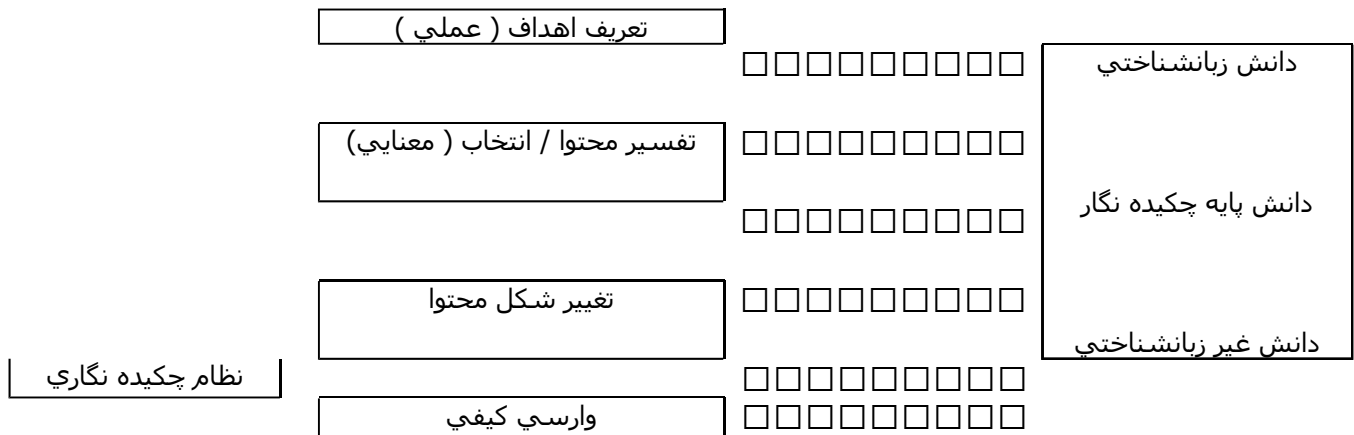
همانگونه که در مرور نوشتار ذکر گردید؛ پژوهشهای متخصصان اطلاع‌رسانی (IE) نشان داد که چکیده یک ابزار پیش‌بینی کارآمد از لحاظ هزینه و قابل اعتماد در اکتشاف دانش می‌باشد. چکیده علیرغم دسترسی آسان به تمام متنها همچنان بعنوان ابزار ارزشمند برای استخراج دانش می‌باشد و علیرغم ظهور (پدیداری) چکیده‌های تولید شده توسط رایانه؛ بیشتر کارشناسان معتقدند که چکیده انسانی غیر قابل جایگزین می‌باشد (Lancaster; Pinto, 1999). لیکن در زبان تخصصی (ESP) از نوع (Genre) نسبتاً در مقایسه با سایر بخشهای مقاله پژوهشی غفلت شده است. سوالز و دیگران (Swales, 1999) دریافته‌اند که بسیاری از نویسندگان و آموزشگران _ بدلیل آنکه چکیده پس از تهیه کامل مدرک نوشته می‌شود _ چنین تصور می‌کنند که فرآیند چکیده نویسی عمل ساده‌ای باشد. در حقیقت، با این تأکیدی که اخیراً درباره نقش چکیده در ارتباطات عام علمی می‌شود نقش کارشناسان زبانشناسی در آموزش یادگیرندگان نویسندگی برای نگارش چکیده‌هایی به منظور اکتشاف دانش و تمرکز بر رویکرد پردازشی چکیده از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد.

از دیدگاه پردازشی، دستنامه‌های مربوط به نگارش دانشگاهی و آموزشگران زبان تخصصی (ESP) با کارشناسان اطلاع‌رسانی هم‌رای می‌باشند که چکیده باید بدون ابهام، موجز، ساختمند، منسجم و بازنمون محتوای اصلی تمام متنها باشد. آموزشگران زبان تخصصی (ESP) کارکردهای ارتباطی چکیده را از رویکرد زبانشناختی و نوع، به روشهای گوناگون آموزش می‌دهند. برای مثال گلانتورن (Glathorn, 1998) پیشنهاد می‌کند که در چکیده‌های پایان‌نامه‌ها دو جمله برای هدف، دو جمله برای مقدمات پژوهش، دو جمله برای روش، دو جمله برای نتایج و دو جمله برای کاربردها نوشته شود. لستر (Lester, 1969) پیشنهاد می‌کند که در چکیده از مقدمه، برخی جملات محتوا نمای پاراگرافها و یک یا دو جمله از نتیجه‌گیری استفاده شود. سانتوز (Santos, 1996) یک مدل ۵ مرحله‌ای را با زیر مرحله‌ها طراحی می‌کند و توصیه می‌کند که چکیده شامل طراحی موقعیت پژوهش، ارائه پژوهش، توصیف روش، خلاصه سازی نتایج و ارائه نتایج باشد.

ازیراه (Azirah, 1996) در پایان‌نامه خود روش Hallidayan _ که رویکردی کارکردی در آموزش نوع چکیده پیشنهاد می‌کند _ را برای تحلیل چکیده معرفی می‌نماید.

علیرغم این توصیه‌ها، نیاز برای توجه بیشتر به آموزش راهبردهای شناختی در چکیده نویسی _ همانگونه که از

چکیده نگاران حرفه ای متوقع است _ احساس می شود . این متخصصان همانگونه که پیش از این اشاره شد به فرآیند تولید چکیده مقید می باشند . پینتو و لنکستر (Lancaster; Pinto, 1999) فرآیند شناختی نگارش یک چکیده الگو را ترسیم نموده اند :

شکل ۱ : الگوی یکپارچه فرآیند چکیده نگاری

شکل ۱ دشواری فرآیند چکیده نگاری و نیاز فرآیند مورد نظر به سطح بالایی از مهارت‌های تحلیلی و انتقادی را نشان می دهد . چهار سطح پردازشی شناسایی شده است . چکیده نگار نخست اهداف چکیده را تعریف می کند و از رهنمودهای نگارشی اخذ شده از منابع مختلف (کتابها و استانداردهای مربوط به کتابها و استانداردهای چکیده نویسی) تبعیت می کند .

وی دو مرحله بعدی فرآیند چکیده نگاری را هم پشت سر می گذارد . در فرآیند انتخاب یا تفسیر ؛ چکیده نگار باید کل یک تمام متن را درک کند و سپس عناصر مهم و مرتبط را برای چکیده انتخاب نماید. چکیده نگار در مرحله بعد نگارش چکیده ، از دانش خویش در مورد ساختار چکیده ، رهنمودهای مربوط به نگارش موثر و مهارت زبانی استفاده می کند . مرحله پایانی یعنی « واریسی » مستقیماً به کیفیت محصول مرتبط می شود . مولف پیش از ارائه نوشته خود آنرا بازنگری می کند ، لیکن این بازنگری به توانایی دانشی او که از دانش زبانشناختی و غیر زبانشناختی وی تاثیر می پذیرد بستگی دارد . چکیده ممکن است توسط ویراستاران تصحیح و ویراسته شود . فرآیند نگارش یک فعالیت ذهنی ، انتقادی و پیچیده می باشد که بیشتر به پردازش شناختی نیاز دارد . در این زمینه کارشناس زبانشناختی نقش مهمی ایفا می کند . پژوهش متخصص اطلاع رسانی (IE) نیز اساساً بر سنجش عوامل کیفی چکیده ها- بدلیل توجه این متخصصان به نیازهای کاربر- متمرکز می باشد .

دو کیفیت از این عوامل کیفی کاملاً به مدارک اصلی مرتبط می باشند که عبارتند از صحت و جامعیت بازنمون چکیده با توجه به عناصر اطلاعاتی اصلی در مدرک اصلی . برای آموزشگران زبان تخصصی (ESP) آموزش و تصدیق این دو کیفیت دشوار می باشد زیرا از دیدگاه آنان نگارش چکیده بیشتر به موضوعات فنی و کارشناسی که برای کارشناسان زبانشناختی بیگانه می باشد ارتباط دارد . این آموزشگران بغیر از آگاهان شاگردان نویسندگی خود برای رعایت این عوامل کیفی ، کنترل دیگری بر آنها ندارند . عبارت دیگر ، کیفیت یکی از معیارهای مهم ارزشیابی چکیده ها به حساب می آید . برخی از نویسندگان زبان تخصصی (ESP) این مشکل را با مشورت یا همکاری با خبره های کارشناس برطرف می سازند (Evan, 1985 ; Bhatia, 1993) و احتمالاً این موثرترین راه حل می باشد ، اگر چه در عمل اغلب اوقات شدنی نیست . با این حال ، این مرحله برای آموزش نویسندگی به منظور فراهم آوری خدمات اطلاعاتی توصیه می شود . کیفیت دیگر خوانایی می باشد که راحت تر بدست می آید و تحت کنترل بیشتر آموزشگران زبان تخصصی (ESP) می باشد . متن به منظور حصول کیفیت خوانایی باید روشن ، ساختمانمند ، قابل درک و موجز باشد . زبانشناسان در این نقش احساس راحتی بیشتری می کنند . همچنین این متخصصان نقش مهمی در آموزش موجز نگاری ، انتخاب لغات درست ، ساختار دهی جملات روشن ، ساده و راهنما برای حصول جامعیت ، و سازماندهی عناصر اطلاعاتی منسجم به آموزندگان نویسندگی دارند و تربیت چکیده نگاران مولفی که توانایی شرکت در نظامهای اطلاع رسانی را دارا می باشند برعهده دارند .

برای نتیجه گیری، پیشنهاد می شود که چنانچه متخصصان زبانشناسی از دیدگاه متخصصان اطلاع رسانی درباره چکیده آگاهی بیشتری داشته و زمینه های مشترکی را با برخی از دیدگاههای مورد بحث ایجاد کرده باشند، در این صورت باید درسهای کاربردی سودمندی به منظور تقویت آموزش سنتی زبان آموزی و قواعد بلاغتی [۱۳] آنها در درون دوره های آموزشی طراحی شود. تایید آثار شاگردان نویسنده توسط خبرگان کارشناس بیشترین همکاری میان رشته ای دلخواه را ترغیب می کند. آموزندگان نگارش بویژه غیر انگلیسیها از این امر بیشترین نفع را می برند. این افراد باید به خوبی آموزش داده شوند تا نخستین آثار خود را به شکل شایسته ارائه دهند و در حقیقت به زمینه بزرگتری از ارتباطات علمی نیاز دارند.

منابع و مآخذ :

ANSI Z39.14-1979 American Standards Institute

Azireh Hashim . (1996) . Syntactic Choices and Text Organization in Medical Research Articles . Ph.D dissertation . University of Malaya .

Boroko , Harold & Bernier C. (1975) . Abstracting Concepts and Methods . Library and Information Science Academic Press .

Cleveland , Donald & Cleveland A. (1983) . Introduction to Indexing and Abstracting . Libraries Unlimited Inc. Littleton Colorado .

Collison , Robert . (1971) . Abstract and Abstracting Services . Santa Barbara , California. American Bibliography Center . Clio Press .

Bhatia , Vijay K. (1993) . Analyzing Genre : Language in Professional Settings . Applied Linguistic and Language Studies series . London & NY : Longman .

Chan , S.K. (2000) . Writing Abstracts for Scholarly Communication : What do ESL Research Scholar Know , or Don't Know ? First PhD report , Division of Information Studies. Nanyang Technological University . Singapore .

Chan S.K. and Foo S.B. , Schubert (2000) " Writing Abstracts for Scholarly Communication by Asian ESL Research Scholars : Preliminary Findings ". Presented at Research and Practice in professional Discourse Conference . City University . Hong Kong .

Cermmins , Edward T. (1996) . The Art of Abstracting . Second edition . IRP Information Retrieval Press .

Day , Robert A. (1994) . How To Write and Publish a Scientific Paper . 4th Edition . ORYX Press 4041 North Central Avenue , Phoenix , AZ 85012-3397

Dronberger , Gladys B. & Kowitz T. (1975) . Abstract Readability as a Factor In Information Systems . Journal of the American Society for Information Science 26(2) pp 108-111

Evans , Tony Dudley . (1986) . Genre Analysis : An Investigation of Introduction and Discussion Sections of MSc Dissertations . Talking About Text . Coulthard , M (Ed) . pp. 128-145

Glatthorn , Allan A. (1998) . Writing the Winning Dissertation . Crowin Press Inc. Thousand Oaks . California

Hills , P.J. (1983) . The Scholarly Communication Process . Annual Review of Information Science and Technology (ARIST) , Vol. 18:99-125

ISO 214.-(1976) . (E) Documentation – Abstracts for Publications and Documentation .

IEEE TRSACTIONS. (1997) . Speech and Audio Processing . IEEE Signal Processing Society .

Keogh , Timothy John . (1994) . The Structure of Abstracts : Stylistic and Structural Elements in 48 Scientific and Technical Abstracts . Ph.D. Dissertation UMI. AAT 9524462 .

Lancaster , E.W. (1991) . Indexing and Abstracting : Theory and Practice LA Publication. London .

Lester , James D. (1996) . Writing Research Papers . Harper Collins Pub.

Meyer – Salager . (1990) . Discourse Flaws in Medical English Abstracts : A Genre Analysis Per Research And Text Type . Text 10 (4) , 365\384

Pinto , Maria and F.W. Lancaster . (1999) Abstracts in Knowledge Discovery Library Trends Vol. 48 NO 1 Summer

Ray Williams and John Swales and John Kirkman (1984) . Ed. Of Common Ground : Shared Interests In Esp and Communication Studies . ELT 117

Roweley , Jennifer . (1982) . Abstracting and Indexing . Clive Bingley . London

Salager-Meyer . (1991) . Medical English Abstracts : How Well are They Structured ? Journal of the American Society for Information Science . 42(7) , 528-531 .

Santos , Mauro Bittencourt Dos (1996) . The Textual Organization of Research of Research Paper Abstracts in Applied Linguistics . A Masters Dissertation . Text 16 (4) pp 481-499

Saracevic , Tefko . (1969) . Comparative Effects of Titles , Abstracts , and Full Texts On Relevance Judgments . Proceeding of the American Society for Information Dcience , 6 pp 293-299

Swales , John (1990) . Genre Analysis : English in Academic and Research Settings . Cambridge Applied Linguistic series . Cambridge University Press

Swales , John . (1981) . Aspects of Article Introductions Aston ESP Research Reports No. 1 The Language Studies Unit , University of Aston . U.K.

Tenopir , C. (1985) . Full Text Database Retrieval Performance . Online Review , 9(2), 194-164

Tenopir , C & Jacso , P. (1993) . Quality of Abstracts . Online , 17(3), 44-55.

[۱] این مقاله ترجمه‌ای است از:

Chan, S.K, & Foo,S.(2001). what information studies expert say about the abstract genre: sharing common with language experts. Proc. Malaysia International Conference on Languages, Literatures and Cultures, April 17-19.

[۲] کارشناسان ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی

[3] Information Experts

[4] High-tech Computerization

[5] Information Overload

[6] English for Special Purposes [ESP]

[7] Communicatory

[8] Purists

[9] Genre

[10] Discourse Community

[11] Move Analyses

[12] Norms

13 Situating

[13] Rhetorical conventions